

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ КОЛЕДЖ»

ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ЗАГАЛЬНОЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж»
Тамара ГУБАНОВА
«30» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

для здобувачів освіти

галузь знань
спеціальність
освітньо-професійний ступень
освітньо-професійна програма
вид дисципліни

08 Право
081 Право
фаховий молодший бакалавр
Право
Обов'язкова

Форма навчання	Денна
Навчальний рік	2024/2025
Семестр	шостий, сьомий
Кількість кредитів ECTS	5.0
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма підсумкового контролю	залік/іспит

Викладачі: Павленко Людмила Анатоліївна

Затверджено: На 2024/2025 н.р. Протокол педагогічної ради № 8/1 від 30.08.2024р.
Пролонговано: На 202 /202 н.р. Протокол педагогічної ради №6 від . .202 р.

КИЇВ – 2024

Розробники:

Павленко Людмила Анатоліївна,

кандидат філософських наук, викладач, заслужений працівник освіти України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова комісії загальноюридичних дисциплін

 (Андрій Гавловський)

Протокол № ____ від _____ 2024 року

Схвалено методичною радою ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж»

Протокол № ____ від _____ 2024 року

Голова методичної ради Людмила Павленко

ВСТУП

1. Мета дисципліни:

Вивчення конституційно-правових явищ, інститутів і норм вітчизняного конституційного права, процесів, пов'язаних з їхнім становленням, розвитком та функціонуванням, здобуття фундаментальних знань з основних положень конституційної теорії та практики організації та здійснення державної влади в Україні, забезпечення оволодіння студентами основними положеннями Конституції України.

Зокрема, гарантування та захист прав людини і громадянина, їх конституційно-правове регулювання та реалізація, основи функціонування органів публічної влади та їх самообмеження на користь громадянського суспільства, форми безпосередньої демократії, конституційні інститути форми держави. По закінченню дисципліни студенти знатимуть зміст основних інститутів конституційного права, вмітимуть їх аналізувати в історичному та порівняльному плані, отримають всебічну картину конституційного ладу України та зарубіжних країн, і водночас розуміння нормативних положень, які мають вихідне значення для всіх інших галузей права.

2. Попередні вимоги до опанування / вибору навчальної дисципліни:

- 1) успішне опанування дисциплін «Теорія держави та права», «Історія держави і права України», «Історія політичних і правових учень», «Конституційне право зарубіжних країн», «Міжнародне публічне право»;
- 2) знання теоретичних основ правознавства щодо правового регулювання суспільних відносин, основні юридичні поняття і терміни, засади статусу людини й громадянина, історію державотворення України, зміст окремих нормативних актів, що регулюють міжнародні відносини;
- 3) володіння елементарними навичками з аналізу норм права, їх застосування при розв'язанні казусу.

3. Анотація навчальної дисципліни: При вивченні дисципліни розкриваються: поняття, методи, система конституційного права, конституційно-правові відносини, система джерел, зокрема, Конституція України як основне джерело, основи конституційного ладу держави, правове становище особи та конституційно-правовий статус людини й громадянина, форми безпосередньої демократії, основи здійснення державної влади та система органів державної влади та місцевого самоврядування. Набуваються знання щодо аналізу чинного конституційного законодавства, вміння застосовувати приписи Конституції України та інших нормативних актів та отриманні знання на практиці.

4. Завдання вивчення дисципліни: показати місце конституційного права в системі національного права, його роль у правовому регулюванні громадянських відносин і значення для соціальної практики; з'ясування особливостей науки конституційного права, її місця в системі юридичних наук; оволодіння методикою правового аналізу норм і конституційного права і основаної на них діяльності державних органів і загальних інститутів; з'ясування впливу факторів політичного, економічного, культурного і морального характеру на конституційно-правові норми і практику; глибоке освоєння знань нормативного характеру конституційного права України та конституційного права зарубіжних країн; опанування конституційних засад взаємовідносин особи, суспільства і держави; вивчення природи, принципів, характерних ознак функціональної та територіальної організації державної влади; формування навиків аналізу норм Основного закону держави, класифікації норм та інститутів конституційного права, визначення

проблем імплементації міжнародно-правових норм до національного законодавства України; використання конституційного досвіду зарубіжних країн з метою сприяння розв'язанню питань державотворення в Україні.

5. Результати навчання за дисципліною

Результат навчання (1 - знати; 2 - вміти; 3 - комунікація; 4 - автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи/форми оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1.	<i>Знати:</i> предмет і метод конституційного регулювання і основні поняття й терміни; конституційні правовідносини, їх ознаки та структура.	<i>Лекція Семінарське заняття Самостійна робота</i>	<i>Експрес опитування, підсумкова контрольна робота, тестування</i>	10%
1.2.	<i>Знати:</i> джерела конституційного права, конституцію як основне джерело конституційного права та її правову охорону.	<i>Лекція Семінарське заняття Самостійна робота</i>	<i>Експрес опитування, контрольна робота з теми ЗМ 1</i>	10%
1.3.	<i>Знати:</i> конституційно-правові засади взаємодії особи і держави та основи конституційного ладу.	<i>Лекція Семінарське заняття Самостійна робота</i>	<i>Експрес опитування, підсумкова контрольна робота</i>	10%
1.4.	<i>Знати:</i> форми безпосередньої демократії, зміст їх правового регулювання.	<i>Лекція Семінарське заняття Самостійна робота</i>	<i>Тестове контрольне опитування</i>	10%
1.5.	<i>Знати:</i> основи здійснення державної влади, систему органів державної влади та місцевого самоврядування.	<i>Лекція Семінарське заняття Самостійна робота</i>	<i>Бліц-опитування, презентація</i>	10%
2.1.	<i>Вміти:</i> визначити особливе місце конституційного права у системі національного права, здійснювати конституційно-правову кваліфікацію подій і явищ, що відбуваються у різних сферах суспільного життя.	<i>Лекція Семінарське заняття Самостійна робота</i>	<i>Експрес опитування, тестування, розв'язання казусу</i>	10%
2.2.	<i>Вміти:</i> працювати із нормативно-правовими актами, застосовувати приписи Конституції України, аналізувати чинне конституційне законодавство та існуючу практику з точки зору конституційно-правової теорії.	<i>Семінарське заняття Самостійна робота</i>	<i>Експрес опитування, тестування, розв'язання казусу</i>	10%

3.1.	Вільно <i>володіти</i> письмовою та усною державною мовою, правильно вживаючи правничу термінологію у сфері конституційного права; відтворювати зміст нормативних актів, актів правозастосування, доктринальних положень, демонструючи розуміння з основних тем з курсу. Грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати та брати участь в аргументованій професійній дискусії при вирішенні юридичних казусів та наданні усних і письмових консультацій.	<i>Семінарське заняття Самостійна робота</i>	<i>Експрес опитування, контрольна робота</i>	10%
3.2.	<i>Викладати</i> матеріал з питань конституційного права таким чином, щоб розкрити зміст основних питань поставлених в теоретичному питанні, експрес опитуванні або практичному казусі	<i>Семінарське заняття Самостійна робота</i>	<i>Експрес опитування, колоквиум</i>	10%
3.3.	Аналізувати практичні ситуації, що виникають у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, аргументовано відстоювати свою точку зору.	<i>Лекції, Семінарські заняття, Самостійна робота</i>	<i>Обговорення, дискусія на семінарських заняттях</i>	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни / Програмні результати навчання	1.2	1.2.	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	3.1	3.2	3.3
РН1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні..	+	+	+			+				
РН2. Здійснювати письмову та усну професійну 10 комунікацію державною мовою, правильно вживати правничу термінологію						+	+			+

РН3. Спілкуватися іноземною мовою у професійній діяльності..	+	+		+	+			+	+	+
РН4. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології для вирішення професійних задач.						+		+		+
РН6. Здійснювати професійну діяльність самостійно та в команді			+					+	+	+
РН7. Знати і розуміти основи теорії права, роль правничої професії у громадянському суспільстві.		+			+			+	+	
РН8. Використовувати знання історії держави і права для аналізу сучасних подій.						+		+		+
РН9. Демонструвати знання і розуміння основ теорії права, ролі правничої професії у громадянському суспільстві.		+	+		+		+		+	
РН11. Аналізувати явища та процеси у правничій сфері на основі застосування теоретичних знань і прикладних навичок у професійній діяльності .	+		+		+	+		+		+
РН13. Встановлювати ділові комунікації між учасниками професійної діяльності		+				+		+		+

7.1 Схема формування оцінки

Максимальна підсумкова оцінка за конституційне право становить 100 балів, з яких максимальна кількість балів за підсумками поточного оцінювання становить 40 балів, за результатами підсумкового оцінювання – 60 балів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується шляхом додавання кількості балів, отриманих за результатами поточного оцінювання, та кількості балів, отриманих за підсумковою формою контролю (залік/іспит); для успішного завершення вивчення дисципліни сума таких балів не може бути меншою ніж 60 балів.

7.1.2. Форма підсумкового оцінювання: залік/іспит.

Залік/іспит проводиться у формі письмової залікової (екзаменаційної) роботи, яка включає виконання 3 завдань, а саме відповіді на питання, розв'язання тестів – від 0 до 20 балів за кожне. Максимальна кількість балів, які здобувач освіти може одержати за виконання залікової (екзаменаційної) роботи, становить 60 балів.

Оцінювання за формами контролю:

	ЗМ1		ЗМ2	
	<i>Min. – 1 бал</i>	<i>Max. – 10 балів</i>	<i>Min. – 1 бал</i>	<i>Max. – 10 балів</i>
Усна відповідь	2	5	2	5
Доповнення	1	2	1	2
Тестування	6	7	6	7
Розв'язання казусів	5	6	5	6
Модульна контрольна робота 1	0	8	0	8
Модульна контрольна робота 2	0	8	0	8
<p>”3” – мінімальна/максимальна оцінку, яку може отримати студент. ¹ – мінімальна/максимальна залікова кількість робіт чи завдань.</p>				

При простому розрахунку отримуємо(V семестр):

	Змістовий модуль1	Змістовий модуль2	Залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	12	12	40	60
Максимум	20	20	60	100

При простому розрахунку отримуємо(VI семестр):

	Змістовий модуль1	Змістовий модуль2	іспит	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	12	12	40	60
Максимум	20	20	60	100

Підсумкова оцінка є сумою балів, виставлених студенту за результатами семестрових форм оцінювання та оцінки за іспит (балів, отриманих на іспиті).

Максимальна підсумкова оцінка за дисципліну може становити 100 балів. Студент може отримати на іспиті максимально 60 балів. Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 36 балів. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 36 балів, останні не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час семестру), у відомості в колонці «бали за іспит» ставиться «0», а в колонку «результуюча оцінка» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру.

7.2 Організація оцінювання

7.2.1. Обчислення загальної кількості балів, одержаних здобувачами освіти в межах поточного оцінювання, здійснюється за «накопичувальною системою», тобто шляхом додавання балів, виставлених викладачем, який проводить семінарські заняття, за кожен з передбачених форм поточного оцінювання. Викладач виставляє у визначений термін кількість одержаних за підсумками поточного оцінювання балів і вносить їх у відповідні документи обліку успішності здобувачів освіти.

7.2.2. Оцінювання усних відповідей на семінарському занятті.

Результати виконання цих форм роботи оголошуються на наступному семінарському занятті.

7.2.3. У разі відсутності здобувача освіти на семінарському занятті з незалежних від нього причин, за наявності підтверджених підстав, він може протягом одного тижня після пропущеного заняття відпрацювати його в поза аудиторний час (час консультацій викладача) у формі, узгодженій з викладачем. Відпрацювання здійснюється в межах тих обов'язкових форм поточного оцінювання, які були передбачені для пропущеного заняття. За результатами позитивного відпрацювання викладачем нараховуються бали. Не допускається відпрацювання більше ніж одного пропущеного семінарського заняття за один раз.

7.2.4. Якщо за підсумками поточного оцінювання здобувач освіти не досяг рекомендованого мінімального порогового рівня оцінки (24 бали) тих результатів навчання, які не можуть бути оцінені під час підсумкового контролю, викладач, який веде семінарські заняття, має право звернутись до директора ПВНЗ «Фінансово-правового коледжу» про недопуск студента до підсумкового оцінювання. Таке подання разом з графіком відпрацювань подається директору ПВНЗ «Фінансово-правового коледжу» не пізніше, ніж за 10 робочих днів до початку періоду складання заліків/іспиту.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Для заліку

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

Для іспиту

За 100 – бальною шкалою	За національною шкалою	
90 – 100	5	Відмінно/ Excellent
75 – 89	4	Добре/ Good
60 – 74	3	Задовільно/ Satisfactory
0 – 59	2	не задовільно/ Fail

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій, семінарських занять та самостійної роботи

VI, VII семестр

№ теми	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінар. заняття	Самост. робота
	<u>Змістовний модуль №1. Конституційне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна.</u>	16	12	12
1	Конституційне право як галузь національного права України.	4	4	2
2	Конституційно-правові відносини.	4	4	2
3	Джерела конституційного права України.	2		2
4	Конституція як основне джерело конституційного права та її правова охорона.	4	2	4
5	Прийняття та зміна Конституції України	2	2	2
	Модульна контрольна робота № 1			
	<u>Змістовний модуль № 2. Конституційно-правові засади взаємодії особи та держави.</u>	12	12	14
6	Основи конституційного ладу України.	4	4	4
7	Конституційно-правовий статус людини й громадянина в Україні.	4	4	4
8	Конституційні права, свободи та обов'язки людини й громадянина в Україні.	4	4	6
	Модульна контрольна робота № 2			

	<u>Модульна контрольна робота № 3 <u>Форми безпосередньої демократії в Україні.</u></u>	12	12	12
9	Форми безпосередньої демократії в Україні. Конституційні основи виборів і референдумів. Виборчий процес в Україні.	4	4	2
10	Конституційно-правові основи здійснення державної влади в Україні.	4	4	4
11	Конституційно-правовий статус Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні. Законодавчий процес в Україні.	4	4	6
	Модульна контрольна робота № 3			
	<u>Змістовний модуль № 4. Система органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні.</u>	14	10	10
12	Конституційно-правовий статус Президента України.	4	2	2
13	Виконавча влада в Україні.	4	2	2
14	Правосуддя в Україні. Система судів загальної юрисдикції України.	2	2	2
15	Конституційний Суд України: формування, склад, повноваження.	2	2	2
16	Територіальний устрій України. Конституційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні.	2	2	2
	Модульна контрольна робота № 4			

Загальний обсяг 150 год., в тому числі:

Лекції – **56 год.**

Семінарські заняття – **46 год.**

Самостійна робота - **48 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Конституційне право: підруч. / за заг. редакцією М.І. Козюбри. - К.: Ваіге, 2021. – 528 с. URL : https://fpk.in.ua/images/biblioteka/2FMB_Pravo/Konstitutsiynе-pravo-Kozyubra.pdf
2. Конституційне право: підруч. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; за заг. ред. О.С. Бакумова, Т.І. Гудзь, М.І. Марчука. - Харків, 2019. – 484 с. URL :

https://fpk.in.ua/images/biblioteka/2FMB_Pravo/Konstytutsiine-pravo_pidruchnyk_KhNUVS_2019.pdf

3. Конституційне право України :навч.-методич. посіб. для здобувачів вищої освіти. / за заг. ред. Д.С. Терлецького. - Одеса, 2020. – 242 с. URL : https://fpk.in.ua/images/biblioteka/2FMB_Pravo/konstitucijne-pravo-ukraini-nmp_2020-.pdf
4. Конституційне право України: прагматичний курс: навч. посіб. / за заг. ред. М.В. Афанасьєва. - Одеса: Юридична література, 2017. - 256 с. URL : https://fpk.in.ua/images/biblioteka/2FMB_Pravo/Konst-pravo-pragmat-kurs.pdf
5. Наливайко В.А. Лекції з дисципліни «Конституційне право». -Дніпро: ДДУВС, 2019. – 925 с. URL :https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/konspekt_nalivayko.pdf
6. Совгіря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2019. – 556 с

Додаткові:

1. Конституційне право України: підручник / До 20-ї річниці Конституції України та 25-ї річниці незалежності України / В.Л. Федоренко. – К.: Вид-во Ліра-К, 2016. – 616 с.
2. Конституційне право України у схемах: Навч. посіб. / В.І. Кафарський, І.І. Припхан. – К.: Вид-во Ліра-К, 2013. – 272 с.
3. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2007.
4. Шаповал, В.М. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс: підручник / В.М. Шаповал – К., 2008.
5. Ключковський Ю.Б. Принципи виборчого права: доктринальне розуміння, стан та перспективи законодавчої реалізації в Україні: монографія.- Київ: Ваїте, 2018. -908 с. URL : https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/konspekt_nalivayko.pdf
6. Джерела конституційного права України: монографія / відп. ред. акад. Ю.С. Шемшученко і О.І. Ющик. – К.: Наукова думка, 2010. – 710 с.
7. Законодавчий процес і парламентська законодавча процедура в Україні (проблеми якості, рекомендації щодо вдосконалення в контексті європейської практики): Монографія/ О. В. Скрипнюк, М.О. Теплюк, О.І. Ющик. – К.: Атіка-Н, 2010.
8. Марцеляк О.В., Вибори народних депутатів України: історія, теорія, практика [Текст] : навч. посіб. / О.В. Марцеляк ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х.: Прометей-Прес, 2008. - 635 с.
9. Олійник А.Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основних свобод людини і громадянина в Україні / А.Ю. Олійник. – К.: Алерта: КНТ, 2008. – 470 с.
10. Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина в Україні / М.О. Баймуратов, Ю.О. Волошин, Н.В. Воротіна та ін. – К.: Юрид. думка, 2008. – 251 с.
11. Томенко М.В. Історія української конституції: навч. посіб. / М.В. Томенко. – К.: Освіта, 2009.
12. Кафарський В.І., Припхан І.І. Конституційне право України у схемах: Навчальний посібник / В.І. Кафарський, І.І. Припхан, – К: ТОВ “Видавництво Ліра – К”, 2013.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996 № 30, ст. 141 (зі змінами).
2. Конституція автономної Республіки Крим затв. Законом України від 23.12.1998 // ВР України, 1999, № 5-6.
3. Виборчий кодекс України від 19 грудня 2019 року зі змінами і доп. Відомості Верховної Ради України. 2020 № 7, № 8, № 9, ст. 48.
4. Декларація про державний суверенітет України від 6 липня 1990 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1990. - № 31.

5. Про проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради УРСР від 24 серпня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 38.
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 1950 р.: ратифіковано Законом України 17 липня 1997 із застереженнями // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 40.
7. Конвенція про статус біженців від 28 липня 1951 р. та протокол щодо статусу біженців від 4 жовтня 1967 р.: ратифіковані Законом України від 10 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 17.
8. Закон України “Про правовий статус закордонних українців” від 4 березня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - № 25.
9. Закон України “Про громадянство України” від 18.01.2001 р. // Відомості Верховної Ради України, 2001, - № 13.
10. Закон України “Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства” від 22.09.2011 р. // Відомості Верховної Ради України, 2012, № 19-20.
11. Закон України “Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту” від 08.07.2011 р.
12. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права / Українська правнича фундація. – К.: Право, 1995.
13. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2002.- № 2.
14. Закон України “Про політичні партії в Україні” від 05.04.2001 р., зі змінами і доповненнями // Урядовий кур’єр. – 28.04.2001.- № 77.
15. Закон України “Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні” від 11.12.2003 р. // Урядовий кур’єр. – 15.01.2004.- № 7.
16. Закон України “Про звернення громадян” від 02.10.1996 р., зі змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України, 1996, № 47.
17. Закон України “Про громадські об’єднання” від 22.03.2012 р., зі змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України, 2013, № 1.
18. Закон України “Про свободу совісті та релігійні організації” від 23.04.1991 р., зі змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України УРСР, 1998, № 25.
19. Європейська Хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 р. Офіційний вісник України. 2013. № 39.
20. Закон України “Про Регламент Верховної Ради України” від 10 лютого 2010 р. № 1861- VI, зі змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України, 2010, № 14-15, № 16-17.
21. Закон України “Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини” від 23 грудня 1997 р., зі змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України, 1998, № 20.
22. Закон України “Про Рахункову палату” від 2 липня 2015 р., зі змінами // Відомості Верховної Ради України, 2015, № 36.
23. Закон України “Про статус народного депутата України” в редакції від 22 березня 2001 р., зі змінами.
24. Закон України “Про Кабінет Міністрів України” від 27 лютого 2014 р., зі змінами // Відомості Верховної Ради України, 2014, № 13.
25. Закон України “Про столицю України – місто-герой Київ” від 15 січня 1999 р, зі змінами // Відомості Верховної Ради України, 1999, № 11.
26. Закон України “Про місцеві державні адміністрації” від 09 квітня 1999 р., зі змінами // Відомості Верховної Ради України, 1999, № 20-21.
27. Закон України “Про центральні органи виконавчої влади” від 17 березня 2011 р., зі змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України, 2011, № 38.

28. Закон України “Про судоустрій і статус суддів” від 02 червня 2016 р. зі змінами // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 31.

29. Закон України “Про Конституційний Суд України” від 13 липня 2017 р. зі змінами і доповненнями // Офіційний вісник України. – 2017. – № 63.

30. Закон України “Про прокуратуру” від 14 жовтня 2014 р. зі змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 2-3.

31. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 р., зі змінами і доп.: Офіційне видання // Верховна Рада України. – К.: Парламентське видавництво, 2001. – с. 68.

Правові інтернет-ресурси:

Сайти державних органів влади України:

[Президент України](http://www.president.gov.ua) (<http://www.president.gov.ua>)

[Національна академія державного управління при Президентові України](http://www.academy.gov.ua) (<http://www.academy.gov.ua>)

Законодавча влада України

[Верховна Рада України](http://portal.rada.gov.ua) (<http://portal.rada.gov.ua>)

[Уповноважений Верховної Ради України з прав людини](http://www.ombudsman.kiev.ua) (<http://www.ombudsman.kiev.ua>)

Виконавча влада України

[Кабінет Міністрів України](http://www.kmu.gov.ua/control/) (<http://www.kmu.gov.ua/control/>)

[Міністерство юстиції України](http://www.minjust.gov.ua) (<http://www.minjust.gov.ua>)

Судова влада України

[Конституційний Суд України](http://www.ccu.gov.ua/uk/index) (<http://www.ccu.gov.ua/uk/index>)

[Верховний Суд України](http://www.scourt.gov.ua) (<http://www.scourt.gov.ua>)

Конституційні органи

[Генеральна прокуратура України](http://www.gp.gov.ua) (<http://www.gp.gov.ua>)

[Вища рада юстиції України](http://www.vru.gov.ua) (<http://www.vru.gov.ua>)

[Рада національної безпеки та оборони України](http://www.rainbow.gov.ua) (<http://www.rainbow.gov.ua>)

[Центральна виборча комісія України](http://www.cvk.gov.ua) (<http://www.cvk.gov.ua>)

Правові видання

[Газета "Голос України"](http://uamedia.visti.net/golos/) (<http://uamedia.visti.net/golos/>)

[Газета "Урядовий кур'єр"](http://uamedia.visti.net/uk/) (<http://uamedia.visti.net/uk/>)

[Вісник податкової служби України](http://www.visnuk.com.ua) (<http://www.visnuk.com.ua>)

Правові сайти України

[Правовий журнал](http://www.uapravo.org) (<http://www.uapravo.org>)

[Інформаційне агентство ЛІГАБізнесІнформ](http://www.liga.net) (<http://www.liga.net>)